

Programowanie mikrokontrolerów w języku wysokiego poziomu 1

(TS1F1008)

Politechnika Białostocka - Wydział Elektryczny
Elektronika i telekomunikacja, sem. I, studia stacjonarne I stopnia
Rok akademicki 2023/2024

Wykład nr 1 (10.10.2024)

dr inż. Jarosław Forenc

Dane podstawowe

- dr inż. Jarosław Forenc
- Politechnika Białostocka, Wydział Elektryczny,
Katedra Elektrotechniki, Energoelektroniki i Elektroenergetyki
ul. Wiejska 45D, 15-351 Białystok
WE-204
- e-mail: j.forenc@pb.edu.pl
- tel. (0-85) 746-93-97
- <http://jforenc.prv.pl>
 - Dydaktyka - slajdy z wykładu
- Konsultacje:
 - poniedziałek, 09:00-10:00, WE-204
 - środa, 08:30-10:00, WE-204
 - piątek, 13:00 - 14:30, WE-204
 - sobota, 13:15-14:45, WE-204 (zaoczne)

Program wykładu

1. Język C. Ogólna struktura programu. Kompilacja i konsolidacja. Komentarze. Deklaracje i typy zmiennych, operatory i wyrażenia arytmetyczne, operacje wejścia-wyjścia.
2. Język C. Operatory relacyjne i logiczne, wyrażenia logiczne, instrukcja warunkowa if, instrukcja switch, operator warunkowy.
3. Język C. Pętle for, while, do .. while. Funkcje, ogólna struktura funkcji, deklaracja i definicja funkcji, przekazywanie argumentów do funkcji.
4. Budowa i zasada działania mikrokontrolera. Współpraca mikrokontrolera z urządzeniami zewnętrznymi.
5. Język C. Tablice jedno- i dwuwymiarowe. Łańcuchy znaków.
6. Język C. Struktury, inicjalizacja zmiennej strukturalnej, odwołania do pól struktury. Pola bitowe i unie.
7. Język C. Wskaźniki, operacje na wskaźnikach. Dynamiczny przydział pamięci.
8. **Sprawdzian zaliczeniowy.**

Literatura

1. Prata S.: „Język C. Szkoła programowania. Wydanie VI”. Helion, Gliwice, 2016.
2. Kernighan B.W., Ritchie D.M.: „Język ANSI C. Programowanie. Wydanie II”. Helion, Gliwice, 2010.
3. Deitel P.J., Deitel H.: „Język C. Solidna wiedza w praktyce. Wydanie VIII”. Helion, Gliwice, 2020.
4. Kochan S.G.: „Język C. Kompendium wiedzy. Wydanie IV”. Helion, Gliwice, 2015.
5. Stańczyk J.: „Nowoczesny C: przegląd C23 z przykładami”. Helion, Gliwice, 2023.
6. Wrotek W.: „Arduino od podstaw”. Helion, Gliwice, 2023.
7. Monk S.: „Arduino dla początkujących. Podstawy i szkice”. Helion, Gliwice, 2019.
8. Evans M., Noble J., Hochenbaum J.: „Arduino w akcji”. Helion, Gliwice, 2014.

Efekty uczenia się

Podstawę do zaliczenia przedmiotu (uzyskanie punktów ECTS) stanowi stwierdzenie, że każdy z założonych **efektów uczenia się** został osiągnięty.

Student, który zaliczył przedmiot, **zna i rozumie**:

EU1	budowę i zasadę działania mikrokontrolera
EU2	podstawowe konstrukcje programistyczne oraz składnię języka C stosowane do programowania mikrokontrolerów

- Szczegóły: <http://jforenc.prv.pl/dydaktyka.html> lub system USOS

Zaliczenie wykładu

- Zaliczenie wykładu odbędzie się na podstawie wyników sprawdzianu pisemnego
- Na sprawdzianie oceniane będą dwa efekty uczenia się EU1 i EU2
- Za sprawdzian można otrzymać od 0 do 100 pkt.
- Prowadzący zajęcia może przyznawać dodatkowe punkty za aktywność na wykładzie
- Ocena końcowa wyznaczana jest na podstawie otrzymanych punktów:

Punkty	Ocena	Punkty	Ocena
91 - 100	5,0	61 - 70	3,5
81 - 90	4,5	51 - 60	3,0
71 - 80	4,0	0 - 50	2,0

Terminy zajęć

- Wykład nr 1 - 10.10.2024
- Wykład nr 2 - 24.10.2024
- Wykład nr 3 - 07.11.2024
- Wykład nr 4 - 21.11.2024
- Wykład nr 5 - 05.12.2024
- Wykład nr 6 - 19.12.2024
- Wykład nr 7 - 16.01.2025
- Wykład nr 8 - 31.01.2025 (zaliczenie, 1h, 11:15-12:00)

Plan wykładu nr 1

- Historia języka C
- Struktura programu, kompilacja, zapis kodu
- Sekwencje sterujące, komentarze
- Identyfikatory (nazwy), słowa kluczowe
- Typy danych, stałe liczbowe
- Deklaracje zmiennych i stałych
- Operatory, priorytet operatorów, wyrażenia, instrukcje
- Wyrażenia arytmetyczne, funkcje matematyczne (math.h)

Język C - krótka historia (1/2)

- **1969** - język BCPL - Martin Richards, University Mathematical Laboratories, Cambridge
- **1970** - język B - Ken Thompson, adaptacja języka BCPL dla pierwszej instalacji systemu Unix na komputer DEC PDP-7
- **1972** - język NB (New B), nazwany później C - Dennis Ritchie, Bell Laboratories, New Jersey, system Unix na komputerze DEC PDP-11
 - 90% kodu systemu Unix oraz większość programów działających pod jego kontrolą napisane w C
- **1978** - książka „The C Programming Language” (Kernighan, Ritchie), pierwszy podręcznik, nieformalna definicja standardu (**K&R**)

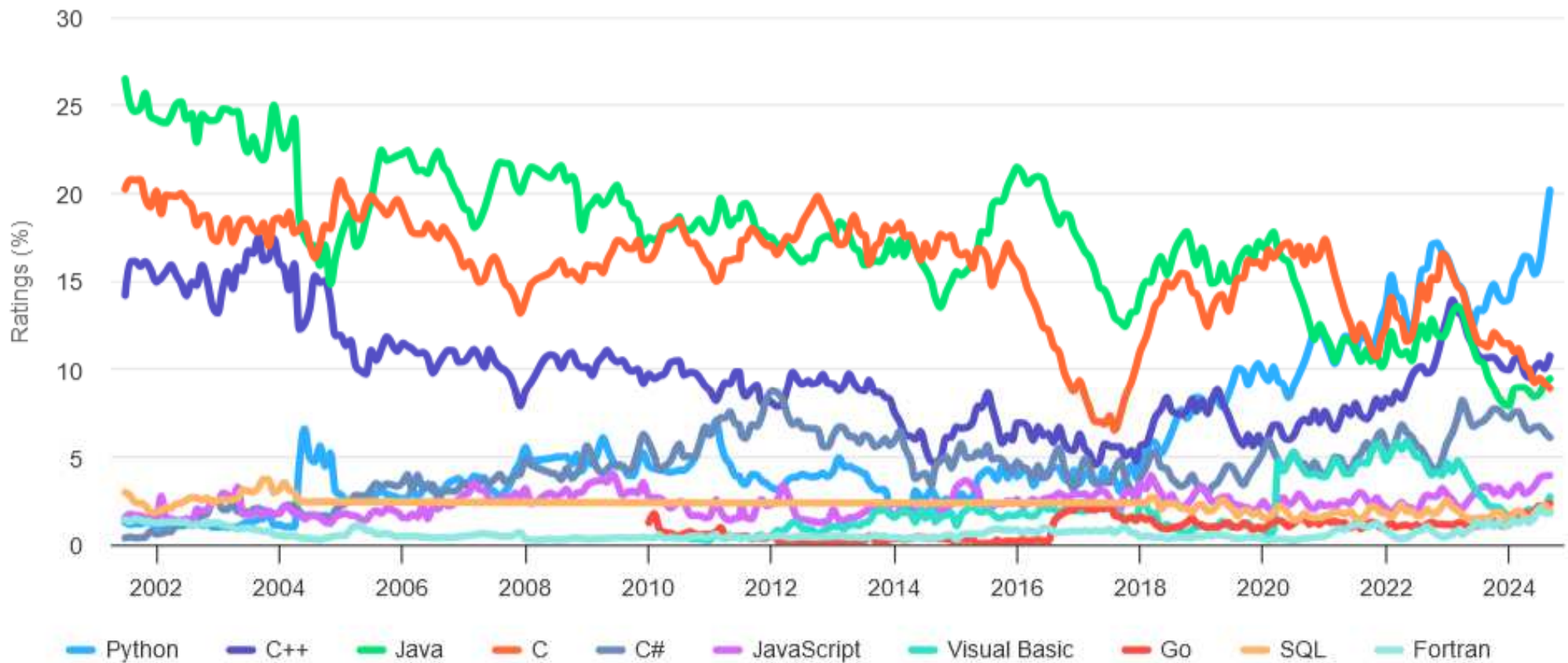
Język C - krótka historia (2/2)

- **1989** - standard ANSI X3.159-1989 „Programming Language C” (ANSI C, C89)
- **1990** - adaptacja standardu ANSI C w postaci normy ISO/IEC 9899:1990 (C90)
- **1999** - norma ISO/IEC 9899:1999 (C99)
- **2011** - norma ISO/IEC 9899:2011 (C11)
- **2018** - norma ISO/IEC 9899:2018 (C18 lub C17)
- **2024** - norma ISO/IEC 9899:2024 (C2x lub C23) - nie ogłoszona

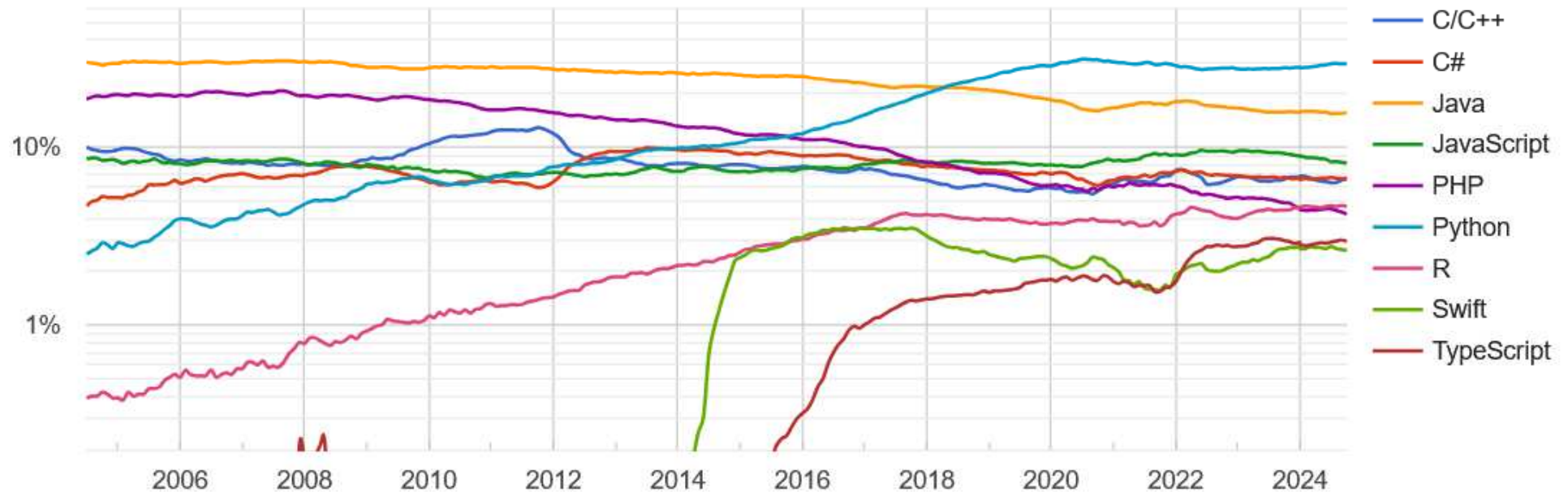
Język C - TIOBE Programming Community Index

TIOBE Programming Community Index

Source: www.tiobe.com

Język C - PYPL Popularity of Programming Language

1	Python
2	Java
3	JavaScript
4	C/C++
5	C#

6	R
7	PHP
8	TypeScript
9	Swift
10	Rust

The PYPL Index is created by analyzing how often language tutorials are searched on Google: the more a language tutorial is searched, the more popular the language is assumed to be.

<https://pypl.github.io/PYPL.html>

Język C - pierwszy program

- Niesformatowany plik tekstowy o odpowiedniej składni i mający rozszerzenie **.c**
- Kod najprostszego programu:

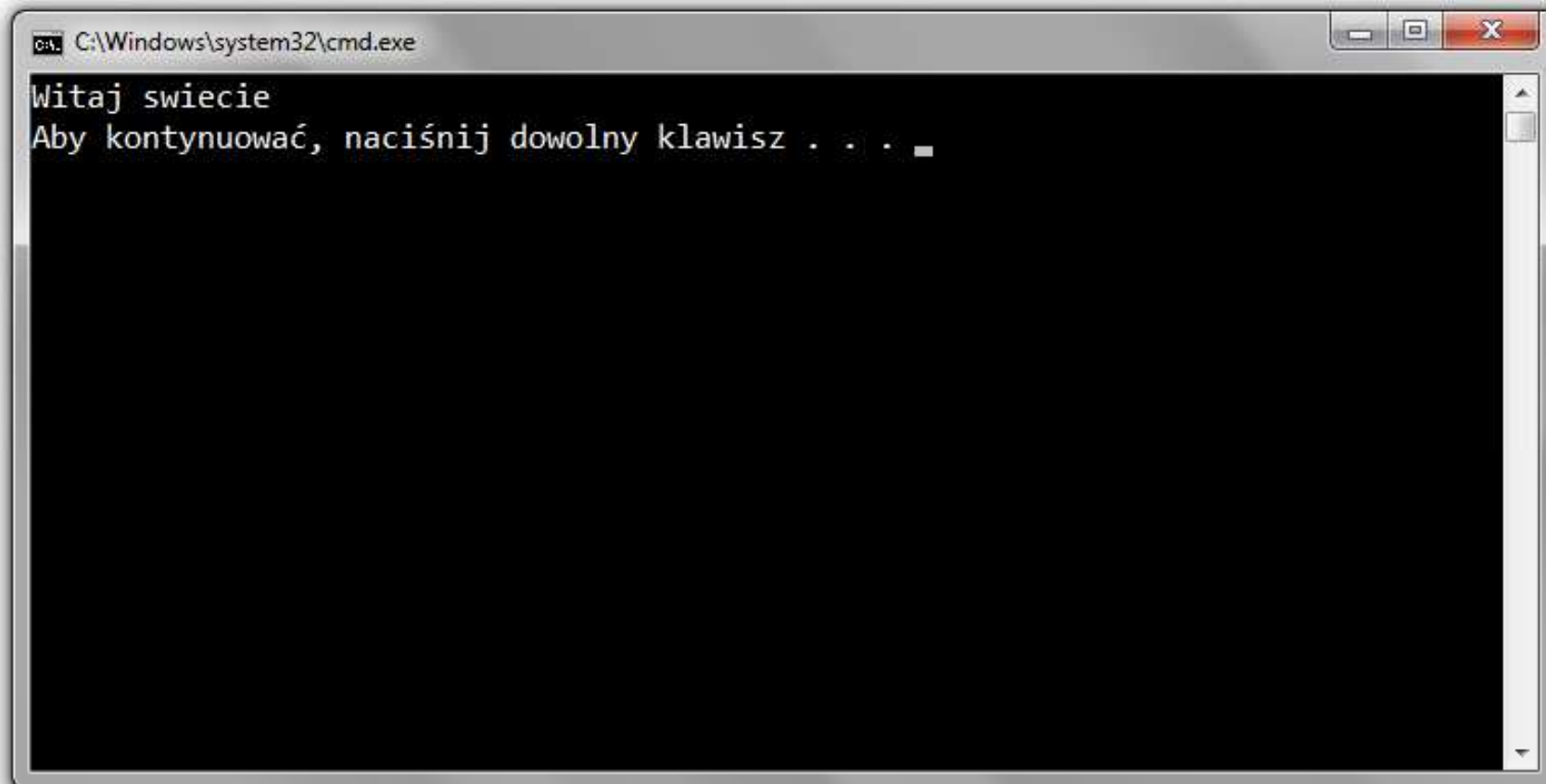
```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    printf("Witaj swiecie\n");
    return 0;
}
```

- Program konsolowy - wyświetla w konsoli tekst **Witaj swiecie**

Język C - pierwszy program

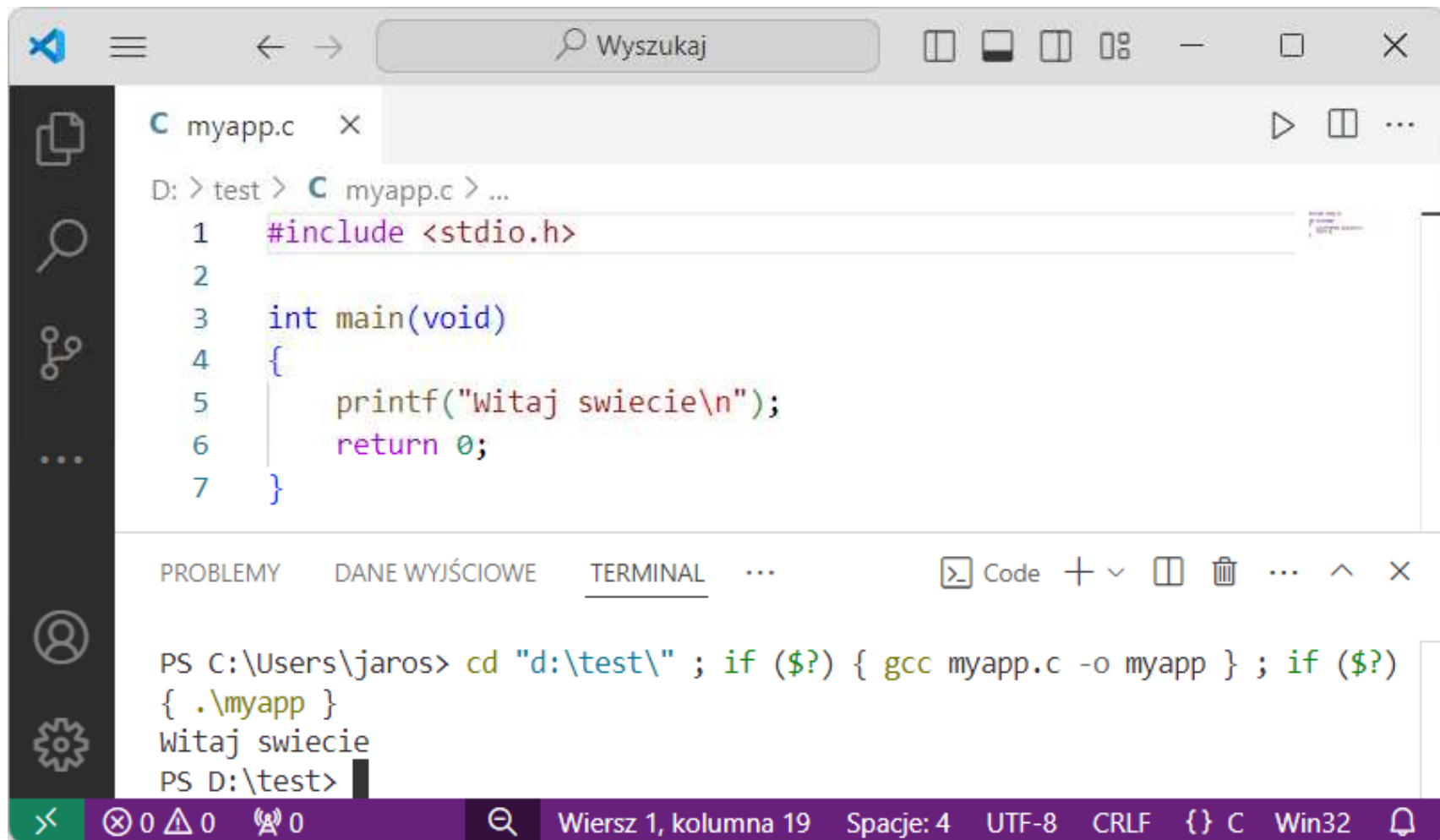
- Wynik uruchomienia programu:


```
C:\Windows\system32\cmd.exe
Witaj swiecie
Aby kontynuować, naciśnij dowolny klawisz . . .
```

Język C - pierwszy program

- Wynik uruchomienia programu:

The screenshot shows the Visual Studio Code editor with a C program named `myapp.c` open. The code is as follows:

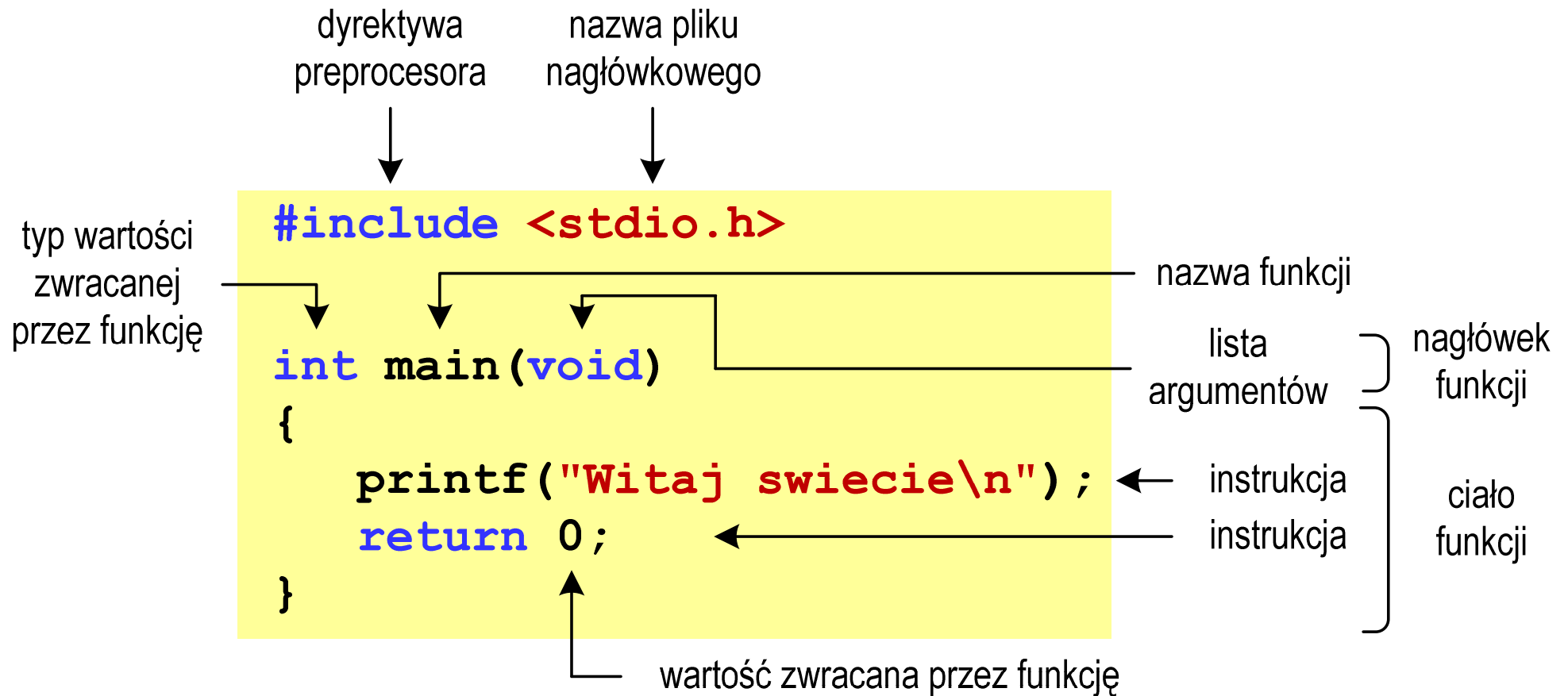
```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main(void)
4 {
5     printf("Witaj swiecie\n");
6     return 0;
7 }
```

Below the code editor, the TERMINAL view shows the execution of the program:

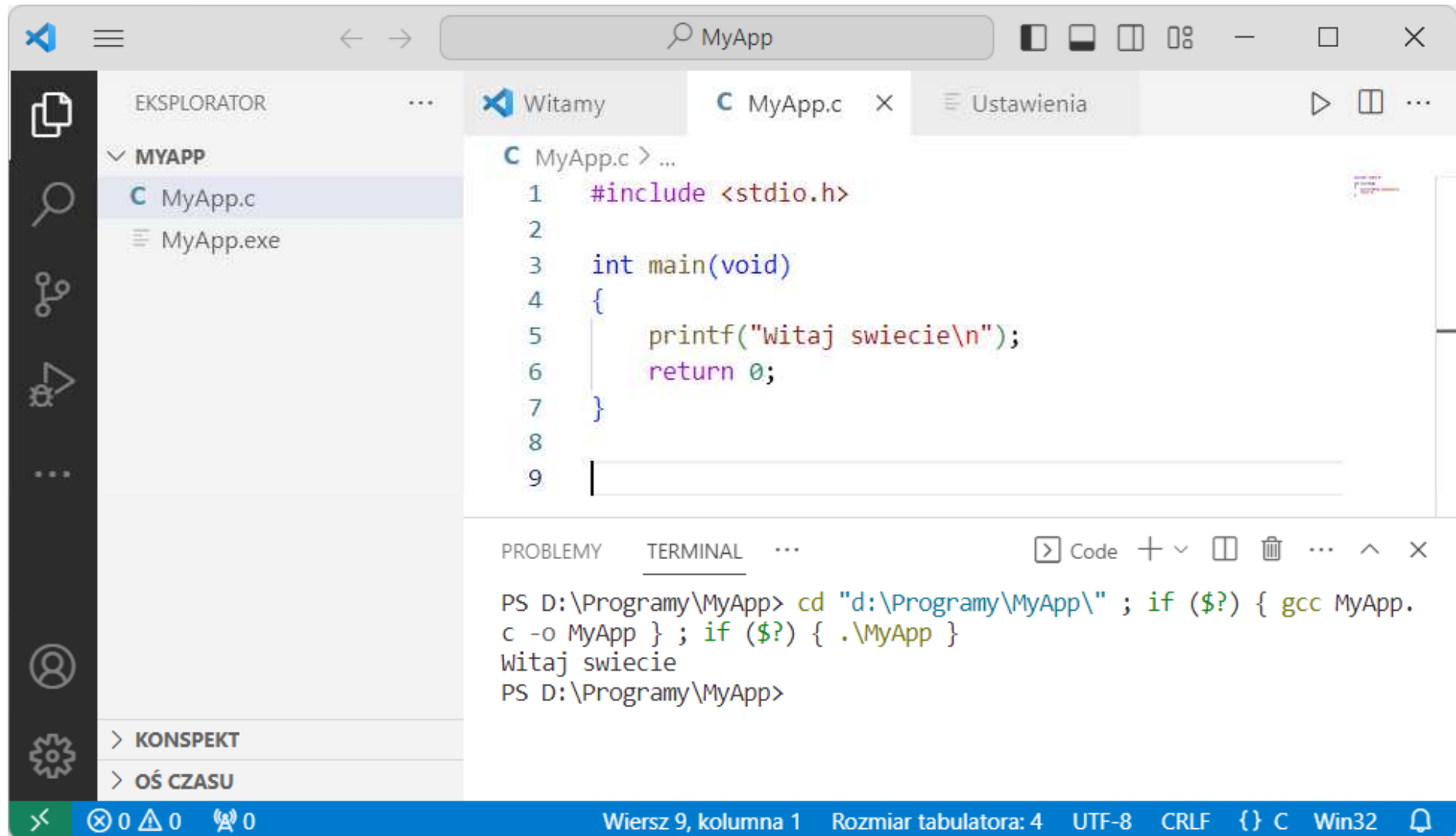
```
PS C:\Users\jaros> cd "d:\test\" ; if ($?) { gcc myapp.c -o myapp } ; if ($?)
{ .\myapp }
Witaj swiecie
PS D:\test>
```

The status bar at the bottom indicates the current line and column: "Wiersz 1, kolumna 19".

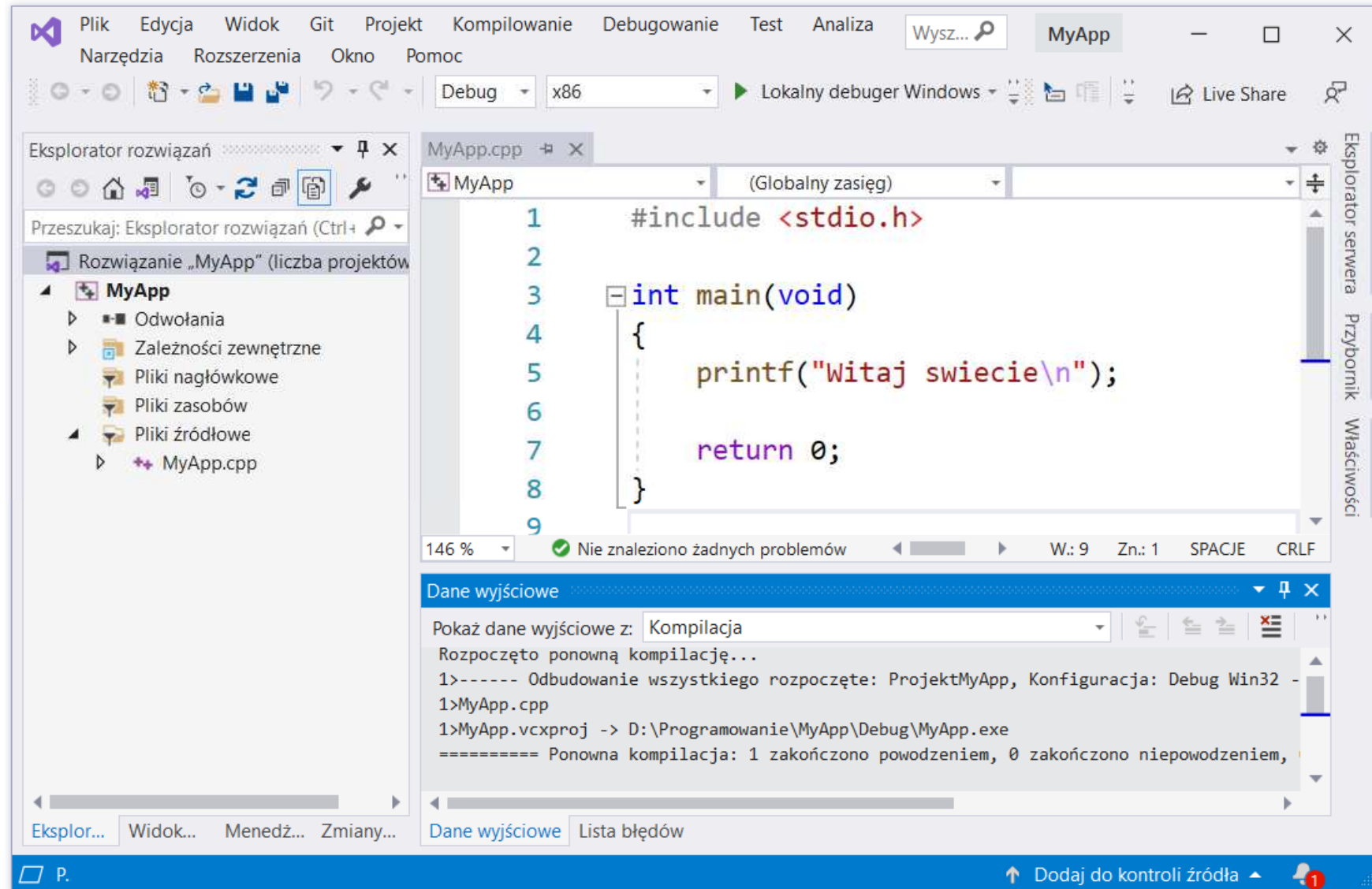
Język C - struktura programu

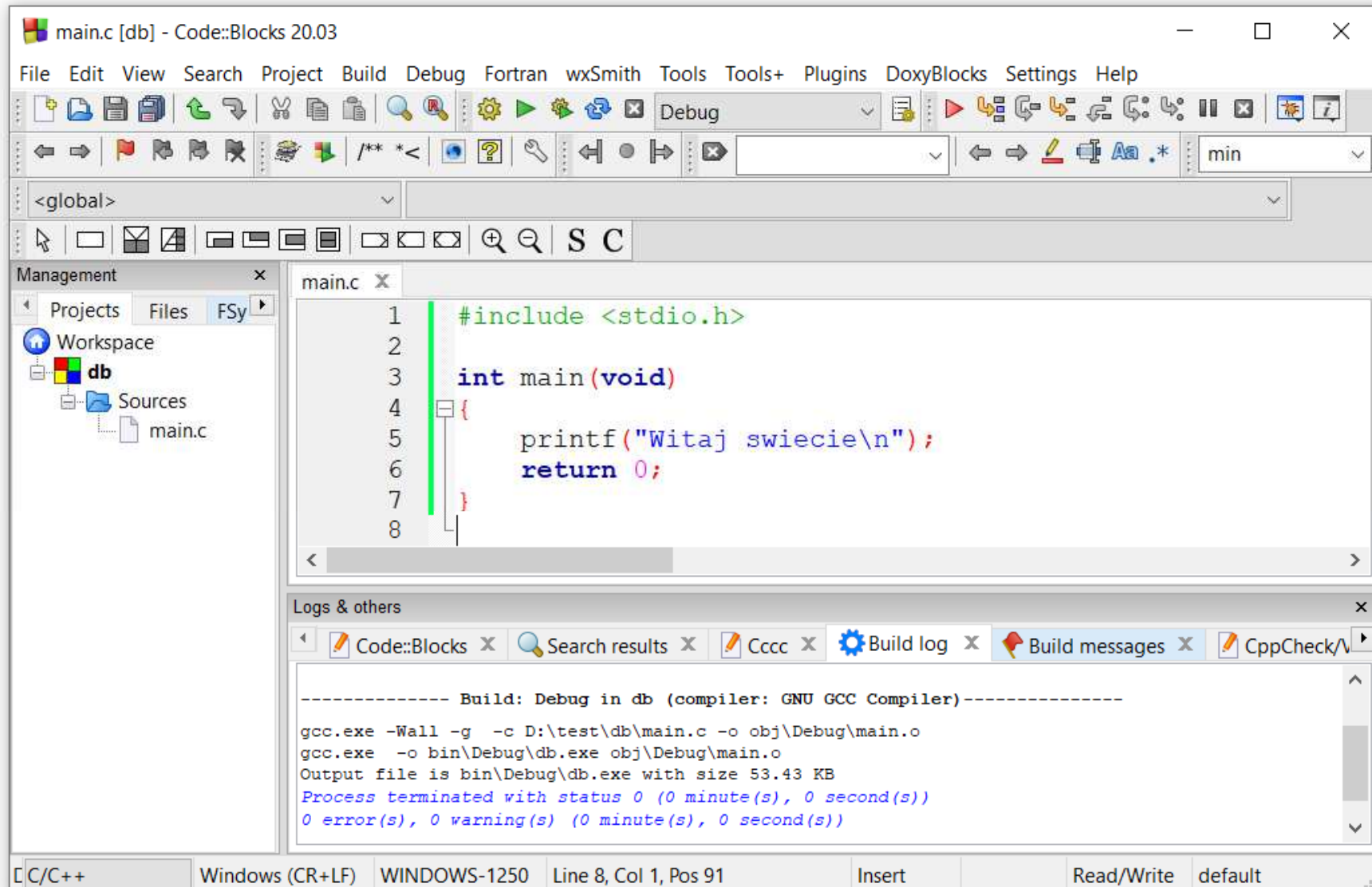
Microsoft Visual Studio Code

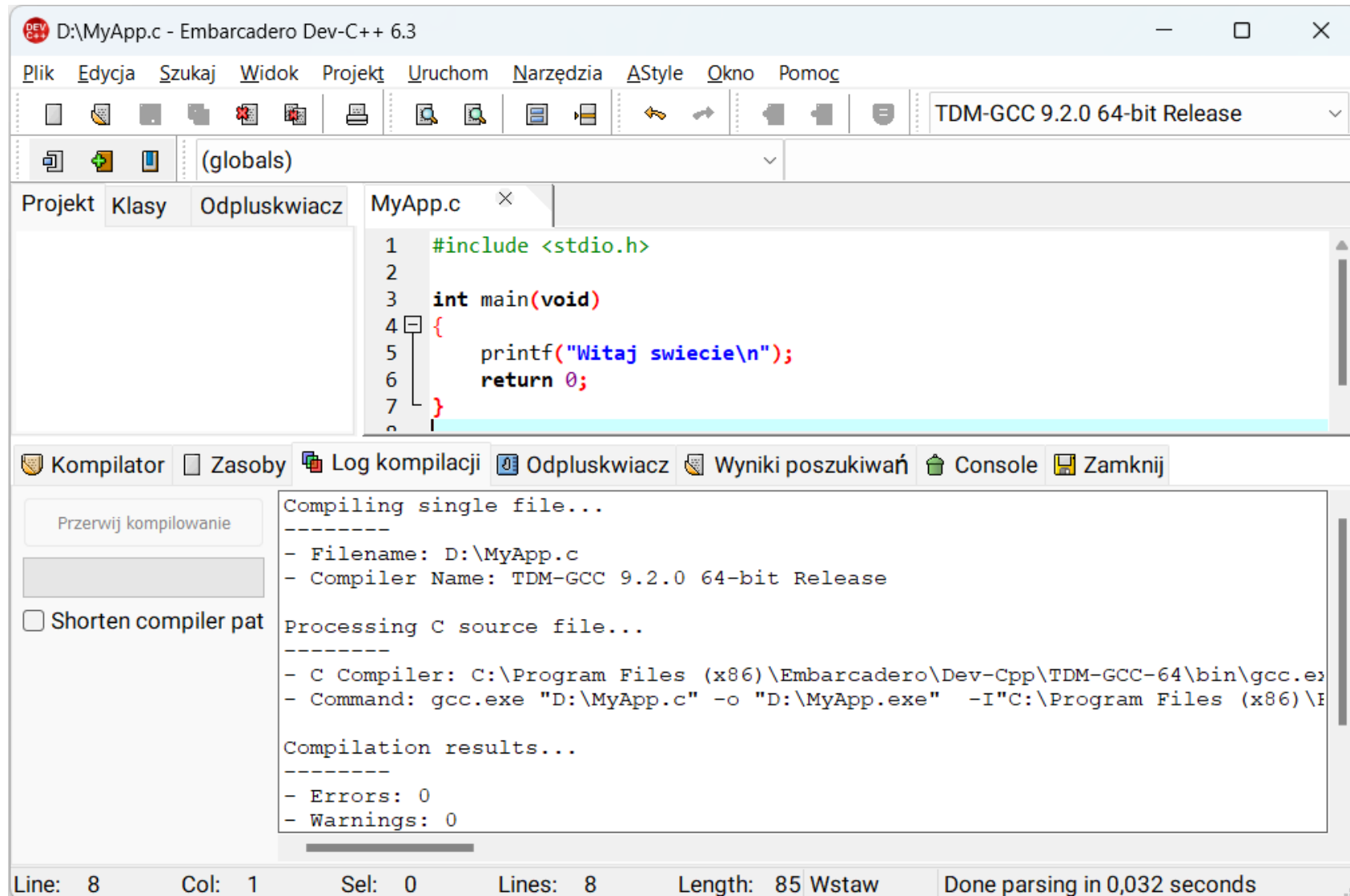
Microsoft Visual Studio 2019

Code::Blocks 20.03

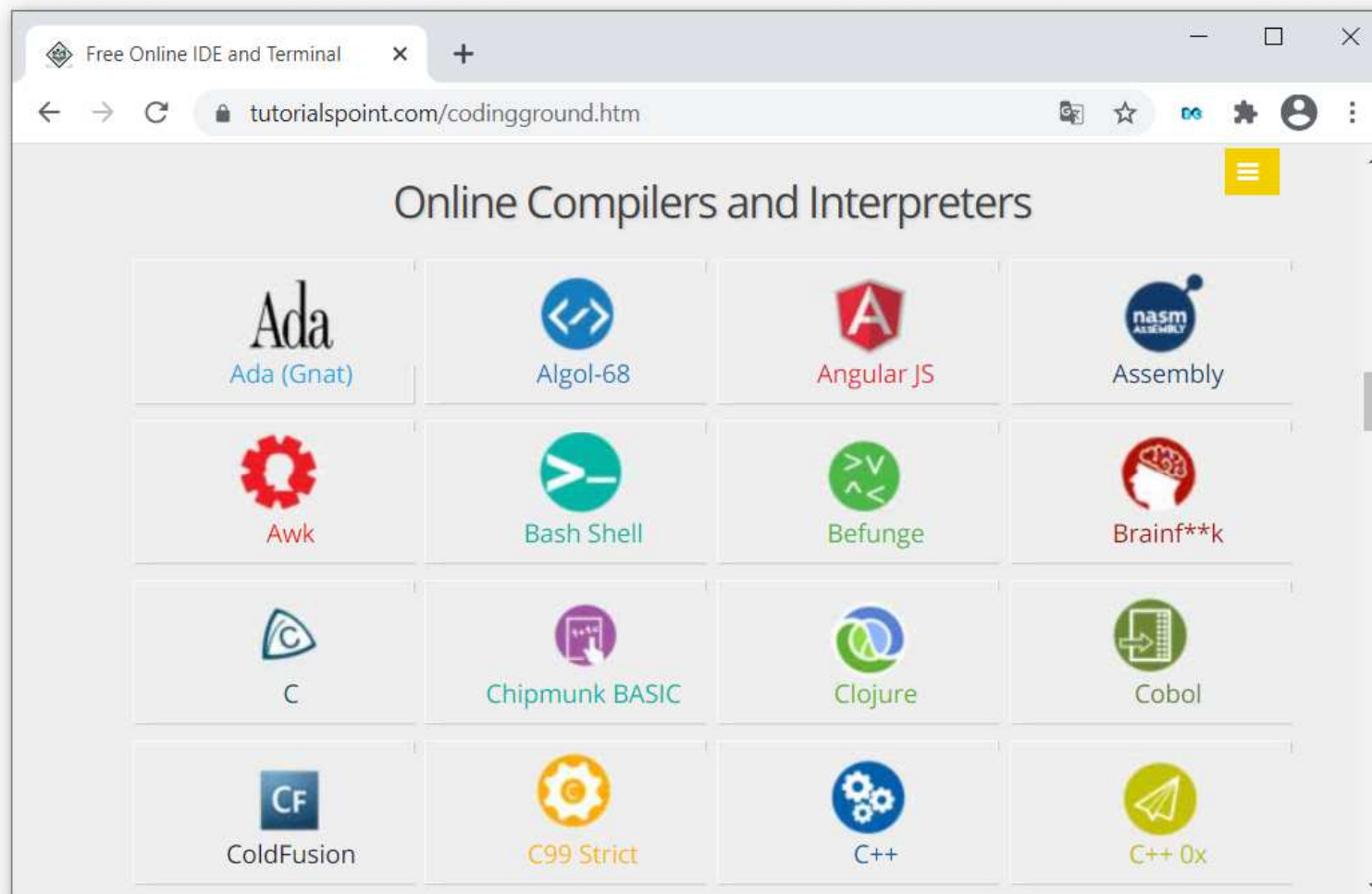

Dev-C++ 6.3

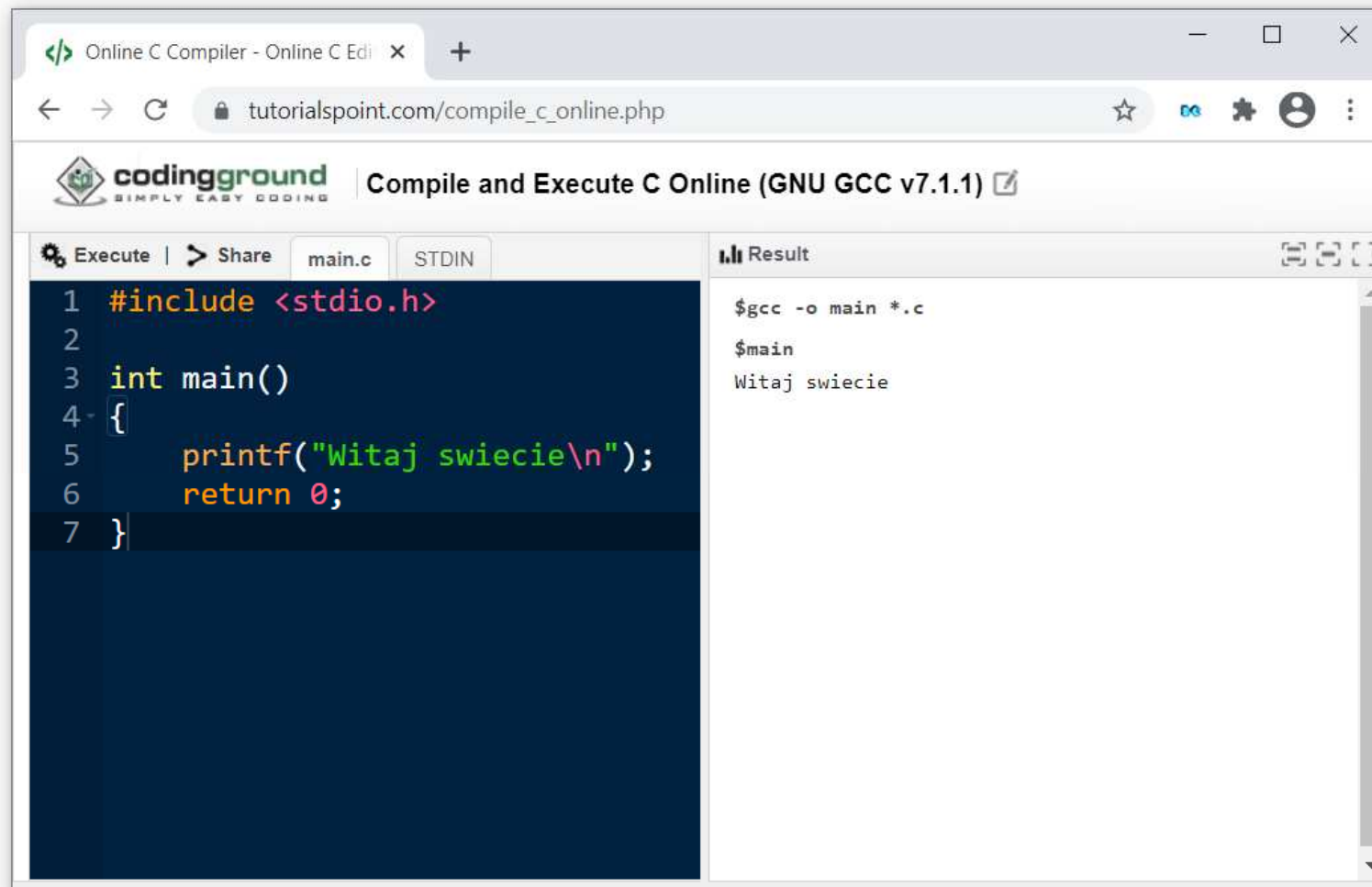
Kompilatory on-line

- <https://www.tutorialspoint.com/codingground.htm>

Kompilatory on-line

- <https://www.tutorialspoint.com/codingground.htm>

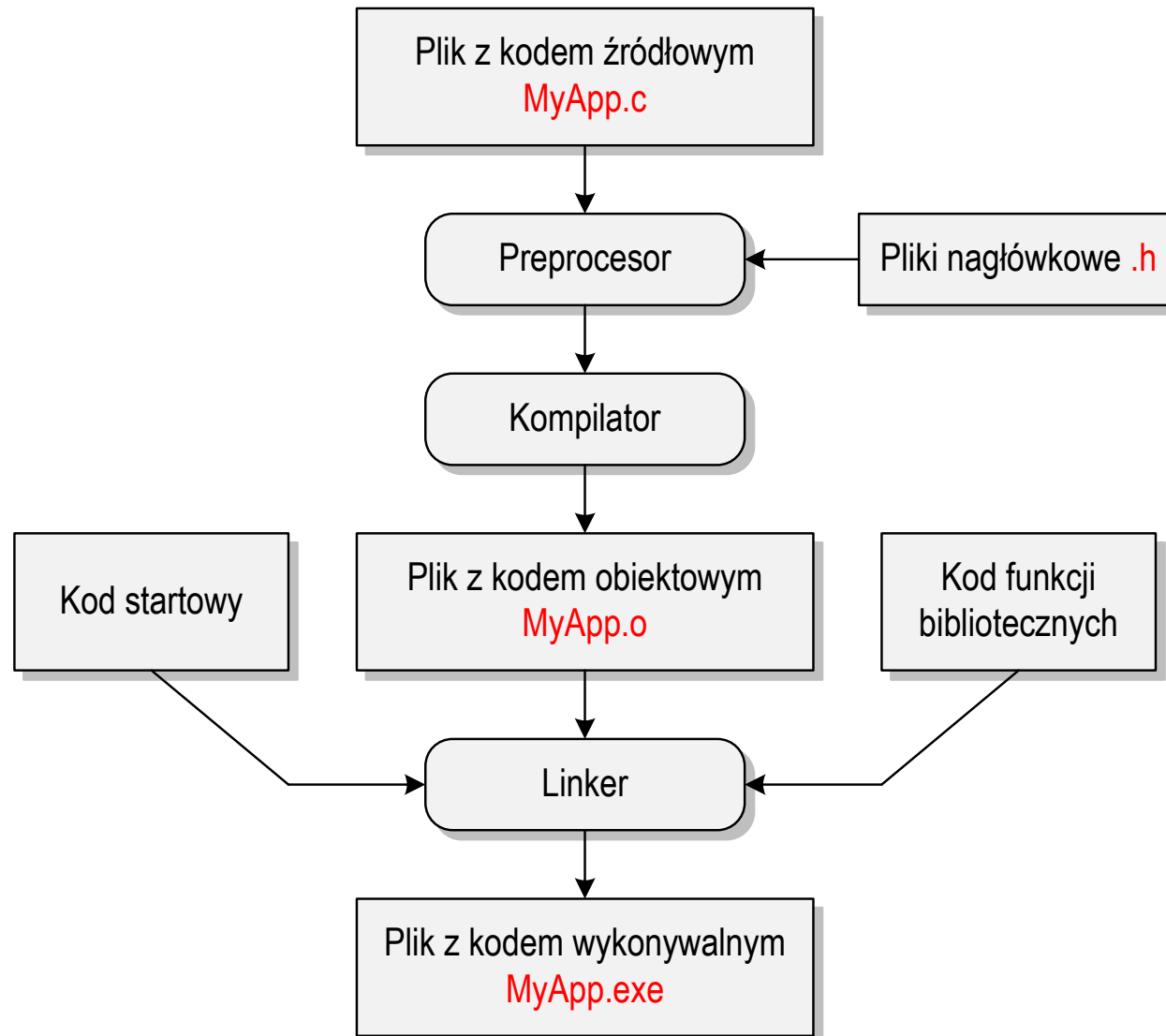
The screenshot shows a web browser window with the URL `tutorialspoint.com/compile_c_online.php`. The page title is "Compile and Execute C Online (GNU GCC v7.1.1)". The interface includes a "codingground" logo and a "SIMPLY EASY CODING" tagline. Below the header, there are tabs for "Execute", "Share", "main.c", and "STDIN". The main editor area contains the following C code:

```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main()
4 {
5     printf("Witaj swiecie\n");
6     return 0;
7 }
```

To the right of the code editor is a "Result" panel showing the compilation and execution output:

```
$gcc -o main *.c
$main
Witaj swiecie
```

Język C - kompilacja programu

Język C - zapis kodu programu

- Sposób zapisu kodu programu wpływa tylko na jego przejrzystość, a nie na kompilację i wykonanie
- W takiej postaci program także skompiluje się:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {printf("Witaj swiecie\n");return 0;}
```

- Język C rozróżnia **wielkość liter** - poniższy kod nie skompiluje się:

```
#include <stdio.h>
int Main(void) {printf("Witaj swiecie\n");return 0;}
```


Język C - Wyświetlanie tekstu (printf)

- Znak przejścia do nowego wiersza `\n` może pojawić w dowolnym miejscu łańcucha znaków

```
printf("Witaj swiecie\n");
```

```
Witaj swiecie
```

```
—
```

```
printf("Witaj\nswiecie\n");
```

```
Witaj  
swiecie
```

```
—
```

```
printf("Witaj ");  
printf("swiecie");  
printf("\n");
```

```
Witaj swiecie
```

```
—
```

Język C - Sekwencje sterujące

- Istnieją także inne sekwencje sterujące (ang. escape sequence)

Opis znaku	Zapis w printf()
Alarm (ang. alert), głośniczek wydaje dźwięk	<code>\a</code>
Backspace	<code>\b</code>
Wysunięcie strony (ang. form feed)	<code>\f</code>
Przejdźcie do nowego wiersza (ang. new line)	<code>\n</code>
CR - Carriage Return (powrót na początek wiersza)	<code>\r</code>
Tabulacja pozioma (odstęp) (ang. horizontal tab)	<code>\t</code>
Tabulacja pionowa (ang. vertical tab)	<code>\v</code>

Język C - Wyświetlenie znaków specjalnych

- Niektóre znaki pełnią specjalną funkcję i nie można wyświetlić ich w tradycyjny sposób

Opis znaku	Znak	Zapis w printf()
Cudzysłów	"	\"
Apostrof	'	\'
Ukośnik (ang. backslash)	\	\\
Procent	%	%%

```
Sciezka dostepu: "C:\dane\plik.txt"
```

```
printf("Sciezka dostepu: \"C:\\dane\\plik.txt\"\n");
```

Język C - Wyświetlenie tekstu

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    printf("-----\n");
    printf(" | Punkty | Ocena | \n");
    printf("-----\n");
    printf(" | 91-100 | 5,0 | \n");
    printf(" | 81-90 | 4,5 | \n");
    printf(" | 71-80 | 4,0 | \n");
    printf(" | 61-70 | 3,5 | \n");
    printf(" | 51-60 | 3,0 | \n");
    printf(" | 0-50 | 2,0 | \n");
    printf("-----\n");

    return 0;
}
```

Punkty	Ocena
91-100	5,0
81-90	4,5
71-80	4,0
61-70	3,5
51-60	3,0
0-50	2,0

Język C - Komentarze

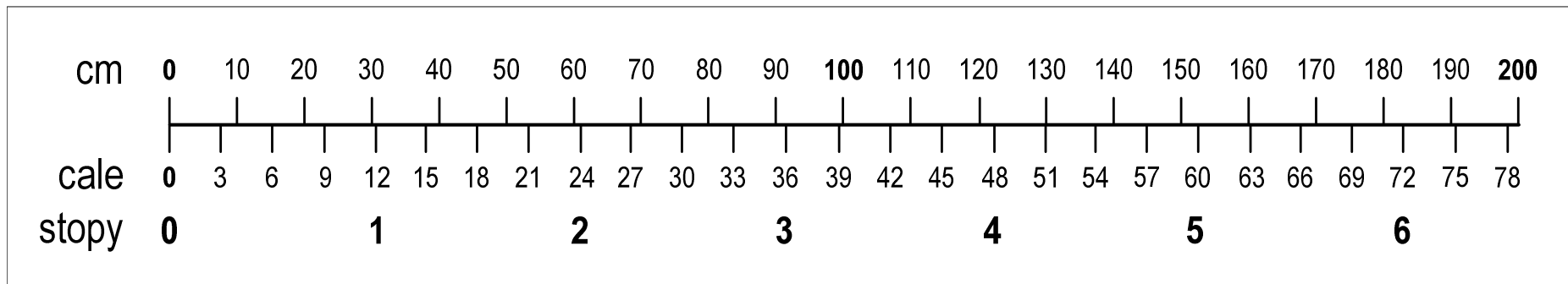
- Komentarze są pomijane podczas kompilacji

```
/*  
  Nazwa: MyApp.c  
  Autor: Jarosław Forenc, Politechnika Białostocka  
  Data: 03-10-2023 10:15  
  Opis: Program wyświetlający tekst "Witaj świecie"  
*/  
  
#include <stdio.h>      // zawiera deklarację printf()  
  
int main(void)          // nagłówek funkcji main()  

```

Przykład: zamiana wzrostu w cm na stopy i cale

- Wybrane jednostki długości w brytyjskim systemie miar:
 - 1 cal (inch) [in] = 2,54 [cm]
 - 1 stopa (foot) [ft] = 12 cali = 30,48 [cm]

- 1 jard (yard) [yd] = 3 stopy = 91,44 [cm]
- 1 furlong [fur] = 660 stóp = 201,168 [m]
- 1 mila (mile) [mi] = 8 furlongów = 1609,344 [m]

Przykład: zamiana wzrostu w cm na stopy i cale

```
#include <stdio.h>
```

```
int main(void)  
{
```

```
    float cm;        /* wzrost w cm */  
    float stopy;     /* wzrost w stopach */  
    float cale;      /* wzrost w calach */
```

```
    printf("Podaj wzrost w cm: ");  
    scanf("%f", &cm);
```

```
    stopy = cm / 30.48f;  
    cale = cm / 2.54f;
```

```
    printf("%f [cm] = %f [ft]\n", cm, stopy);  
    printf("%f [cm] = %f [in]\n", cm, cale);
```

```
    return 0;  
}
```

Podaj wzrost w cm: 175

175.000000 [cm] = 5.741470 [ft]

175.000000 [cm] = 68.897636 [in]

Język C - identyfikatory (nazwy)

- Dozwolone znaki: **A-Z, a-z, 0-9, _** (podkreślenie)
- Długość nie jest ograniczona (rozdzielalne są 63 pierwsze znaki)
- Poprawne identyfikatory:

`temp` `u2` `u_2` `pole_kola` `alfa` `Beta` `XyZ`

- Pierwszym znakiem nie może być cyfra
- W identyfikatorach nie można stosować spacji, liter diakrytycznych
- Błędne identyfikatory:

`2u` `pole kola` `pole_koła`

Język C - identyfikatory (nazwy)

- Nie zaleca się, aby pierwszym znakiem było podkreślenie
- Identyfikatory nie powinny być zbyt długie

```
_temp    __temp    temperatura_w_skali_Celsjusza
```

- Nazwa **zmiennej** powinna być związana z jej zawartością
- Język C rozróżnia wielkość liter więc poniższe zapisy oznaczają inne identyfikatory

```
tempc    Tempc    TempC    TEMPC    TeMpC
```

- Jako nazw zmiennych nie można stosować **słów kluczowych** języka C

Język C - słowa kluczowe języka C

- W standardzie C11 zdefiniowane są 43 słowa kluczowe

<code>auto</code>	<code>extern</code>	<code>short</code>	<code>while</code>
<code>break</code>	<code>float</code>	<code>signed</code>	<code>_Alignas</code>
<code>case</code>	<code>for</code>	<code>sizeof</code>	<code>_Alignof</code>
<code>char</code>	<code>goto</code>	<code>static</code>	<code>_Bool</code>
<code>const</code>	<code>if</code>	<code>struct</code>	<code>_Complex</code>
<code>continue</code>	<code>inline</code>	<code>switch</code>	<code>_Generic</code>
<code>default</code>	<code>int</code>	<code>typedef</code>	<code>_Imaginary</code>
<code>do</code>	<code>long</code>	<code>union</code>	<code>_Noreturn</code>
<code>double</code>	<code>register</code>	<code>unsigned</code>	<code>_Static_assert</code>
<code>else</code>	<code>restrict</code>	<code>void</code>	<code>_Thread_local</code>
<code>enum</code>	<code>return</code>	<code>volatile</code>	

Język C - Typy danych

Nazwa	Rozmiar (bajty)	Zakres wartości
<code>char</code>	1	-128 ... 127
<code>int</code>	4	-2147483648 ... 2147483647
<code>float</code>	4	$-3,4 \cdot 10^{38} \dots 3,4 \cdot 10^{38}$
<code>double</code>	8	$-1,7 \cdot 10^{308} \dots 1,7 \cdot 10^{308}$
<code>void</code>	-	-

- Słowa kluczowe wpływające na typy:
 - `signed` - liczba ze znakiem (dla typów `char` i `int`), np. `signed char`
 - `unsigned` - liczba bez znaku (dla typów `char` i `int`), np. `unsigned int`
 - `short`, `long`, `long long` - liczba krótka/długa (dla typu `int`), np. `short int`
 - `long` - większa precyzja (dla typu `double`), `long double`

Język C - Typy danych

- Zależnie od środowiska programistycznego (kompilatora) zmienne typów **int** i **long double** mogą zajmować różną liczbę bajtów

Środowisko	int (bajty)	long double (bajty)
Visual Studio Code + MinGW	4	12*
Microsoft Visual Studio 2019	4	8
Dev-C++ 6.3	4	16*
Code::Blocks 20.03	4	16*
Borland Turbo C++ 2006	4	10
Borland C++ 3.1	2	10

Język C - Typy danych (sizeof)

- **sizeof** - operator zwracający liczbę bajtów zajmowanych przez obiekt lub zmienną podanego typu

```
sizeof(nazwa_typu)
sizeof(nazwa_zmiennej)
sizeof nazwa_zmiennej
```

- Operator **sizeof** zwraca wartość typu **size_t**
- Zależnie od środowiska programistycznego typ **size_t** może odpowiadać typowi **unsigned int** lub **unsigned long int**

```
printf("int: %d\n", sizeof(int));
```

Język C - Stałe liczbowe (całkowite)

- **Liczby całkowite** (ang. integer) domyślnie zapisywane są w systemie dziesiętnym i mają typ **int**

1	100	-125	123456
---	-----	------	--------

- Zapis liczb w innych systemach liczbowych
 - **ósemkowy**: 0 na początku, np. **011**, **024**
 - **szesnastkowy**: **0x** na początku, np. **0x2F**, **0xab**
- Przyrostki na końcu liczby zmieniają typ
 - **l** lub **L** - typ **long int**, np. **10l**, **10L**, **011L**, **0x2FL**
 - **ll** lub **LL** - typ **long long int**, np. **10ll**, **10LL**, **011LL**, **0x2FLL**
 - **u** lub **U** - typ **unsigned**, np. **10u**, **10U**, **10lU**, **10LLU**, **0x2FUll**

Język C - Stałe liczbowe (rzeczywiste)

- Domyślny typ liczb rzeczywistych to **double**
- Format zapisu **stałych zmiennoprzecinkowych** (ang. floating-point)

-2.41e+15	-2.41e+15	+4.123E-3	+4.123E-3
-----------	-----------	-----------	-----------

znak plus/minus	mantysa (ciąg cyfr z kropką dziesiętną)	e lub E	wykładnik ze znakiem
-----------------	---	---------	----------------------

- W zapisie można pominąć:
 - znak plus, np. **-2.41e15**, **4.123E-3**
 - kropkę dziesiętną lub część wykładniczą, np. **2e-5**, **14.15**
 - część ułamkową lub część całkowitą, np. **2.e-5**, **.12e4**

Język C - Stałe liczbowe (rzeczywiste)

- W środku stałej zmiennoprzecinkowej nie mogą występować spacje
- Błędnie zapisane stałe zmiennoprzecinkowe:

- 2.41e+15

-2.41 e+15

-2.41e +15

- Przyrostki na końcu liczby zmieniają typ:
 - l lub L - typ **long double**, np. 2.5L, 1.24e7l
 - f lub F - typ **float**, np. 3.14f, 1.24e7F

Język C - Deklaracje zmiennych i stałych

- **Zmienne** (ang. variables) - zmieniają swoje wartości podczas pracy programu
- **Stałe** (ang. constants) - mają wartości ustalone przed uruchomieniem programu i pozostają niezmiennione przez cały czas jego działania
- **Deklaracja** nadaje zmiennej / stałej nazwę, określa typ przechowywanej wartości i rezerwuje odpowiednio obszar pamięci

- Deklaracje zmiennych:

```
int x;  
float a, b;  
char zn1;
```

- Deklaracje stałych:

```
const int y = 5;  
const float c = 1.25f;  
const char zn2 = 'Q';
```

- **Inicjalizacja** zmiennej:

```
int x = -10;
```

Język C - Stałe symboliczne (#define)

- Dyrektywa preprocesora **#define** umożliwia definiowanie tzw. stałych symbolicznych

#define nazwa_stałej wartość_stałej

```
#define PI 3.14  
#define KOMUNIKAT "Zaczynamy!!!\n"
```

- Wyrażenia stałe zazwyczaj pisze się wielkimi literami
- W miejscu występowania stałej wstawiana jest jej wartość (przed właściwą kompilacją programu)

Przykład: pole i obwód koła

```
#include <stdio.h>
#define PI 3.14
#define KOMUNIKAT "Zaczynamy!!!\n"

int main(void)
{
    double pole, obwod;
    double r = 1.5;

    printf(KOMUNIKAT);
    pole = PI * r * r;
    obwod = 2 * PI * r;

    printf("Pole = %g\n", pole);
    printf("Obwod = %g\n", obwod);

    return 0;
}
```

Przykład: pole i obwód koła

```
/**  
...  
#endif /* _INC_STDIO */  
  
int main(void)  
{  
    double pole, obwod;  
    double r = 1.5;  
  
    printf("Zaczynamy!!!\n");  
    pole = 3.14 * r * r;  
    obwod = 2 * 3.14 * r;  
  
    printf("Pole = %g\n", pole);  
    printf("Obwod = %g\n", obwod);  
  
    return 0;  
}
```

Zaczynamy!!!
Pole = 7.065
Obwod = 9.42

zawartość pliku stdio.h

Język C - Operatory

- **Operator** - symbol lub nazwa operacji
- Argumenty operatora nazywane są **operandami**
- Operator jednoargumentowy

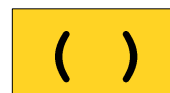
- Operator dwuargumentowy

- Operator trójargumentowy

- Operator wieloargumentowy

Język C - Operatory

Typ	Symbol
Arytmetyczne	+ - * / %
Inkrementacji / dekrementacji	++ --
Porównania (relacyjne)	< > <= >= == !=
Logiczne	&& !
Bitowe	& ^ << >> ~
Przypisania	= += -= *= /= %= <<= >>= &= = ^=
Inne	() [] & * -> . , ? : sizeof (typ)

Język C - Priorytet operatorów (1/2)

Priorytet	Operator / opis
1	++ -- (przyrostki) () [] . ->
2	++ -- (przedrostki) sizeof (typ) + - ! ~ * & (jednoargumentowe)
3	* / %
4	+ - (dwuargumentowe)
5	<< >>
6	< > <= >=
7	== !=
8	& (bitowy)
9	^

Język C - Priorytet operatorów (2/2)

Priorytet	Operator / opis
10	
11	&&
12	
13	? :
14	= += -= *= /= %= <<= >>= &= = ^=
15	, (przecinek)

Język C - wyrażenia

- **Wyrażenie** (ang. expression) - kombinacja operatorów i operandów

```
4      -6      4+2.1      x=5+2      a>3      x>5&& x<8
```

- Każde wyrażenie ma **typ** i **wartość**

Wyrażenie	Typ	Wartość
4	int	4
-6	int	-6
4 + 2.1	double	6.1
x = 5 + 2	<i>typ x</i>	7
a > 3	int	1 (prawda) / 0 (fałsz)
x > 5 && x < 8	int	1 (prawda) / 0 (fałsz)

Język C - instrukcje

- **Instrukcja** (ang. statement) - główny element, z którego zbudowany jest program, kończy się średnikiem

Wyrażenie:

```
x = 5
```

Instrukcja:

```
x = 5;
```

- Język C za instrukcję uznaje każde wyrażenie, na którego końcu znajduje się średnik

```
8;  
x;  
3 + 4;  
a > 5;
```

- Powyższe instrukcje są poprawne, ale nie dają żadnego efektu

Język C - instrukcje

■ Podział instrukcji:

- **proste** - kończą się średnikiem
- **złożone** - kilka instrukcji zawartych pomiędzy nawiasami klamrowymi

■ Typy instrukcji prostych:

- deklaracji:

```
int x;
```

- przypisania:

```
x = 5;
```

- wywołania funkcji:

```
printf("Witaj świecie\n");
```

- strukturalna:

```
while(x > 0) x--;
```

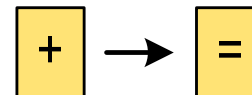
- pusta:

```
;
```

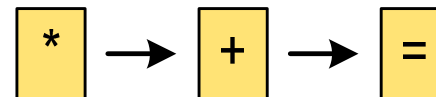
Język C - wyrażenia arytmetyczne

- Wyrażenia arytmetyczne mogą zawierać:
 - stałe liczbowe, zmienne, stałe
 - operatory: $+$ $-$ $*$ $/$ $\%$ $=$ $()$ i inne
 - wywołania funkcji (plik nagłówkowy **math.h**)
- Kolejność wykonywania operacji wynika z priorytetu operatorów

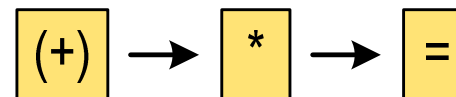
```
w = a + b;
```


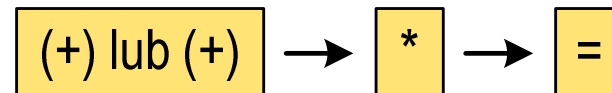
```
w = a + b * c;
```



```
w = (a + b) * c;
```



```
w = (a + b) * (c + d);
```


Język C - wyrażenia arytmetyczne

■ Kolejność wykonywania operacji

`w = a + b + c;` → `w = ((a + b) + c);`

`w = x = y = a + b;` → `w = (x = (y = (a + b))) ;`

■ Zapis wyrażen arytmetycznych

$$w = \frac{a+b}{c+d}$$

`w = a + b / c + d;`

ŹLE

`w = (a + b) / (c + d);`

DOBRZE

$$w = \frac{a+b}{c \cdot d}$$

`w = (a + b) / c * d;`

ŹLE

`w = (a + b) / (c * d);`

DOBRZE

Język C - wyrażenia arytmetyczne

- Podczas dzielenia liczb całkowitych odrzucana jest część ułamkowa

$$w = \frac{5}{4}$$

```
5 / 4 = 1
```

```
5.0 / 4 = 1.25
```

```
5 / 4.0 = 1.25
```

```
5.0 / 4.0 = 1.25
```

```
5.0f / 4 = 1.25
```

```
5. / 4 = 1.25
```

```
(float) 5 / 4 = 1.25
```

Rzutowanie: (typ)

Język C - funkcje matematyczne (math.h)

- Plik nagłówkowy **math.h** zawiera definicje wybranych stałych

Nazwa	Wartość	Znaczenie
M_PI	3.14159265358979323846	liczba pi
M_E	2.71828182845904523536	e - liczba Eulera
M_LN2	0.693147180559945309417	ln 2
M_SQRT2	1.41421356237309504880	$\sqrt{2}$

- W środowisku Visual Studio Code użycie stałych wymaga definicji odpowiedniej stałej (przed **#include <math.h>**)

```
#define _USE_MATH_DEFINES  
#include <math.h>
```

Język C - funkcje matematyczne (math.h)

- Wybrane funkcje matematyczne:

Nazwa	Nagłówek	Znaczenie
abs	int abs(int x);	moduł x (x - całkowite)
fabs	double fabs(double x);	moduł x (x - rzeczywiste)
sqrt	double sqrt(double x);	pierwiastek kwadratowy x
pow	double pow(double x, double y);	x^y - x do potęgi y
sin	double sin(double x);	sinus argumentu x w radianach
atan	double atan(double x);	arcus tangens argumentu x
atan2	double atan2(double y, double x);	arcus tangens ilorazu y/x

- Wszystkie funkcje mają po trzy wersje - dla argumentów typu: **float**, **double** i **long double**

Przykład: częstotliwość rezonansowa

```
#include <stdio.h>
#define _USE_MATH_DEFINES
#include <math.h>

int main(void)
{
    double L, C, fr;

    printf("Podaj L [H]: "); scanf("%lf", &L);
    printf("Podaj C [F]: "); scanf("%lf", &C);

    fr = 1 / (2 * M_PI * sqrt(L * C));

    printf("-----\n");
    printf("fr [Hz]: %.3f\n", fr);

    return 0;
}
```

```
Podaj L [H]: 0.01
Podaj C [F]: 1e-6
-----
fr [Hz]: 1591.549
```

$$f_r = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$$

Koniec wykładu nr 1

Dziękuję za uwagę!